

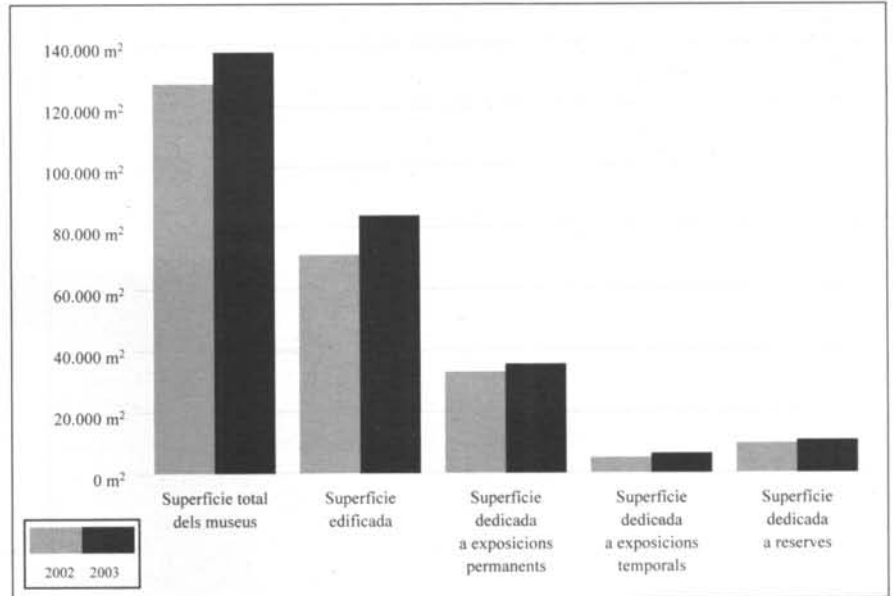
(PATRIMONI) Museus Locals de la Diputació de Barcelona

Indicadors d'avaluació de la xarxa

Entre els objectius de qualsevol museu hi ha donar un servei públic de qualitat i gestionar els seus recursos amb eficàcia i eficiència. L'avaluació de la gestió i de l'activitat dels museus constitueix, doncs, una eina indispensable que permet conèixer i reflexionar sobre les mancances i el potencial del museu i també adoptar les estratègies necessàries per millorar-ne el funcionament global.

Normalment, l'únic indicador d'avaluació sobre museus que ha estat objecte d'estudi i de reflexió en els estudis de consum cultural ha estat el nombre de visitants. La premsa recull anualment el rànquing dels museus més visitats de Catalunya, igual com publica l'índex d'audiència de les televisions o el nombre d'espectadors de cinema o de teatre. Els museus entren així a competir en una guerra de xifres on l'èxit o el fracàs de l'oferta museística es mesura exclusivament segons criteris quantitius de públic, obviant altres indicadors que valoren la qualitat de l'oferta i del servei que s'ofereix.

Amb l'objectiu de fer una diagnosi completa de la situació dels museus locals que anés més enllà de l'anàlisi de les dades de públic, l'Oficina de Patrimoni Cultural de la Diputació de Barcelona ha elaborat una enquesta¹ de caràcter anual adreçada als museus adherits a la Xarxa de Museus Locals. L'enquesta recull dades referents als espais dels museus, a l'estat i la composició de les col·leccions, a la conservació i la seguretat d'aquestes i a la documentació dels fons, com també dades de gestió dels recursos humans i econòmics, i dades d'activitat i de públic, entre altres. L'anàlisi comparativa dels indicadors permet tenir una visió global de l'evolució any per any del funcionament i dels dèficits del conjunt dels museus locals, alhora

Superfícies del conjunt dels museus

que permet dissenyar diferents programes d'actuació de caràcter supralocal que per les seves característiques són inviables a escala individual.

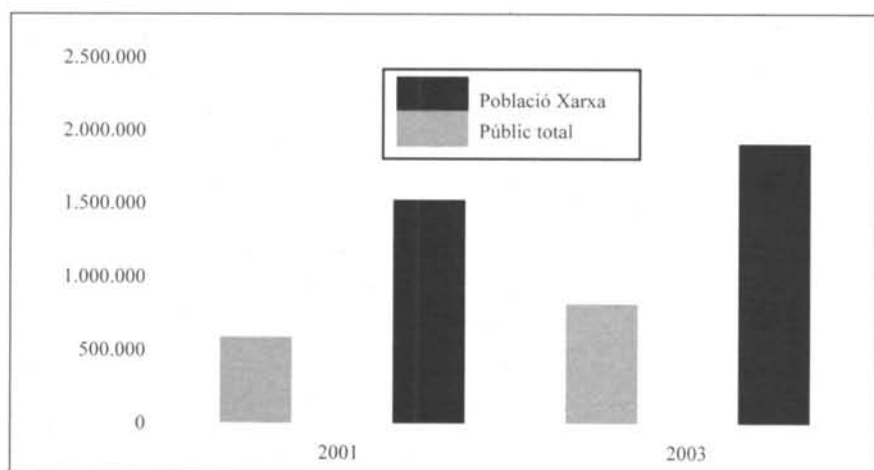
A l'hora d'analitzar les dades de l'enquesta del 2003 cal tenir en compte que aquest darrer any quatre museus es van adherir a la Xarxa de Museus Locals i que, per tant, aquestes noves incorporacions han fet variar substancialment alguns dels resultats de l'enquesta respecte als anys anteriors. Segons l'enquesta del 2003, la Xarxa de Museus Locals estava integrada per un total de 47 museus locals de 38 municipis diferents. El conjunt de museus gestionava un total de 84.186 m² edificats, dels quals un 41,83% estava destinat a l'exposició permanent, un 7,34% a exposicions temporals i un 12,35% a les reserves.

Els fons de la Xarxa de Museus Locals estaven constituïts per un nombre estimat de 475.608 objectes, que representaven un increment d'un 21,4% respecte al nombre d'objectes

custodiats el 2002. Pel que fa a la composició dels fons, es calcula que un 26% són fons d'arqueologia, un 16% fons d'art, un 16% fons d'arts decoratives, un 1% fons biogràfics, un 11% fons tecnològics, un 21% fons de patrimoni natural, un 6% fons d'etnologia i un 3% fons numismàtics. La proporció del fons exposada al públic és del 21%.

Un total de 8 museus tenien el fons inventariat al 100% i 14 el tenien inventariat en més d'un 90%. Entre altres avenços notables cal destacar el volum total de fitxes d'inventari general, que va passar de 169.899 el 2002 a 199.322 el 2003. També cal assenyalar que aquest any la Xarxa de Museus Locals va elaborar 11.031 fitxes d'inventari general, un 10,3% més que el 2002, o que ja són 35 els museus que han iniciat la informatització del seu fons.

També hi ha hagut millores en la conservació de les col·leccions dels museus de la Xarxa, entre les quals destaca l'adquisició d'aparells de control climàtic, que han passat de

Públic total en relació a la població

124 el 2002 a 206 el 2003, i també que aquest any hi havia 18 aparells de correcció ambiental més que el 2002.

El nombre de museus amb director també ha augmentat, fins situar-se en 44, i també s'ha incrementat el nombre de conservadors i altres tècnics superiors, que ha passat de 84 a 111. Cal recordar que el Decret 232/2001, de 28 d'agost, sobre el personal tècnic i directiu de museus, estableix que tots els museus han de tenir, com a mínim, un tècnic superior de museus.

Però no hem d'oblidar que l'objectiu últim de tot museu és estar al servei de la societat que l'envolta i contribuir al seu desenvolupament social i cultural. És per això que a banda dels indicadors referents a la documentació i la conservació de les col·leccions ens interessen especialment els indicadors que ens aporten dades sobre el servei públic, la producció cultural i el nivell d'activitat que els museus ofereixen a la comunitat. El 2003 els museus locals oferiren 27 exposicions temporals més que el 2002, de les quals un 47,9% van ser de producció pròpia, un 44,1% de producció externa i un 8% produïdes per la Xarxa de Museus Locals. L'oferta d'activitats escolars també s'incrementà en un 19,4% respecte al 2002; d'aquesta, un 33,3% van ser tallers i un 66,7% altres tipus d'activitats pedagògiques.

Pel que fa als indicadors quantitius de públic, 831.849 persones van visitar els museus de la Xarxa el 2003,

un 6,9% més que l'any anterior; d'aquests, un 22,7% va ser públic escolar. El museu més visitat va ser el Museu de Gavà (61.379 visitants), seguit pel Museu d'Història de l'Hospitalet (60.356 visitants) i el Museu de Badalona (60.342 visitants). Si dividim el nombre total de visitants de la Xarxa de Museus Locals per dia de servei, tenim una mitjana de 52 visitants per dia i per museu. Per tenir un valor de referència quant a les xifres de públic, recordem que, segons les dades proporcionades per la Direcció General del Patrimoni Cultural del Departament de Cultura de la Generalitat de Catalunya, l'any 2003 el museu més visitat de Catalunya, sense comptar el Museu del Barça, va ser el Museu Picasso, amb 887.958 visitants, seguit del Teatre Museu Dalí de Figueres, amb 820.369 visitants.

Més enllà de les xifres d'usuaris i dels indicadors referents a les activitats, cal tenir present la realitat econòmica. Si bé és cert que la rendibilitat d'un museu no es pot mesurar en termes monetaris, no és menys cert que aquests acaben determinant les seves possibilitats d'actuació. Quant a la inversió de recursos econòmics, també s'ha experimentat un creixement important: el 2003 els museus locals van incrementar el seu pressupost en un 33,1% respecte del pressupost del 2002 i van generar un total de 1.295.001,35 €, que significa un increment del 45,3% respecte als ingressos generats l'any anterior. Per

tant, i pel que fa a l'autofinançament, tot i que encara és un somni lluny de fer-se realitat no sols als museus locals sinó també a la majoria del museus del nostre país, la taxa d'autofinançament també es va incrementar el 2003, fins situar-se al voltant del 10%, tot i que encara es troba per sota dels nivells òptims desitjables.

Finalment, cal dir que l'avaluació s'ha de concretar en propostes destinades a superar els problemes i millorar els aspectes en què es detectin deficiències. Pel que fa a la metodologia que s'haurà de seguir, caldria no oblidar els estudis qualitius i d'opinió com a complement dels indicadors quantitius. És necessari que avaluïn el grau de satisfacció del públic amb l'oferta museística actual, per conèixer quines són les seves expectatives i motivacions i quines podrien ser les accions futures que contribuïssin a transformar els museus en veritables serveis públics de qualitat adreçats al conjunt dels ciutadans.

Laura Costa Mateo

Tècnica de l'Oficina de Patrimoni Cultural

NOTES

1. L'elaboració de l'enquesta, com també el processament de les dades, ha estat a càrrec de Pere Izquierdo i Tugas, tècnic de l'Oficina de Patrimoni Cultural.